

۱- در ابیات زیر آرایه ی تضاد را مشخص کنید:

الف) تا پناهی یابی آن گه چون پناه آب و آتش مر تو را گردد سپاه

ب) شادی ندارد آن که ندارد به دل غمی آن را که نیست عالم غم ، نیست عالمی

ج) گفتمی به غمم بنشین یا از سر جان برخیز بنشینم و برخیزم فرمان برمت جانا

۲- در بیت « در نیابد حال پخته هیچ خام / پس سخن کوتاه باید و السلام » آوردن دو کلمه ی متضاد « پخته و خام » در جمله به چه دلیل است ؟ (دو مورد)

۳- در بیت زیر آرایه تضاد را بیابید.

«شادی ندارد آن که ندارد به دل غمی آن را نیست عالم غم ، نیست عالمی»

۴- در بیت زیر آرایه تضاد را بیابید.

«در نیابد حال پخته هیچ خام پس سخن کوتاه باید ، والسلام»

۵- در بیت زیر آرایه تضاد را مشخص کنید.

«گر چه سپید کرد همه خان و مان ما یارب سیاه باد همه خان و مان برف»

۶- در بیت زیر، آرایه تضاد را مشخص کنید.

«گفتمی به غمم بنشین یا از سر جان برخیز فرمان برمت جانا ، بنشینم و برخیزم»

۷- در بیت زیر، آرایه تضاد را بیابید.

« هر چه جز بار غمت بر دل مسکین من است برود از دل من ، وز دل من آن نرود»

۸- در عبارت زیر، آرایه تضاد را مشخص کنید.

«سخن در میان دو دشمن چنان گوی که گر دوست گردند ، شرم زده نباشی»

جواب ها:

۱- الف) بین واژه های (آب - آتش) تضاد وجود دارد. (ب) شادی - غم (ج) بنشین - برخیز

۲- برای روشن گری ، لطافت و زیبایی

۳- بین واژه های «غم و شادی» تضاد وجود دارد.

۴- بین واژه های «پخته و خام» تضاد وجود دارد.

۵- بین واژه های «سیاه و سفید» تضاد وجود دارد.

۶- بین واژه های «بنشینم و برخیزم» یا « بنشین و برخیز » تضاد وجود دارد.

۷- بین واژه های «برود و نرود» تضاد وجود دارد.

۸- بین واژه های «دوست و دشمن» تضاد وجود دارد.

تناقض :

۱- در بیت زیر دو آرایه تناقض به کار رفته است آن ها را مشخص کنید:

چنین نقل دارم ز مردان راه فقیران مُنعم گدایان شاه

۲- در بیت زیر آرایه ی تناقض را مشخص کنید و برای آن دلیل بیاورید:

« دولت فقر خدا یا به من ارزانی دار کاین کرامت سبب حشمت و تمکین من است»

۳- چگونگی کاربرد آرایه ی تناقض را در بیت زیر مشخص کنید:

« ای ساکن پوینده ، ای خاموش گوینده ، این رمز با که گویی ؟ »

۴- در کدام یک از ابیات زیر آرایه ی « تضاد» و در کدام بیت ، « تناقض » به کار رفته است؟

الف) هرگز وجود حاضر غایب شنیده ای من در میان جمع و دلم جای دیگر است.

ب) تو نه مثل آفتابی که حضور و غیبت افتد دگران روند و آیند و تو هم چنان که هستی

۵- در بیت « فلک در خاک می غلتید از شرم سرافرازی / اگر می دید معراج ز پا افتادن ما را » دو نمونه تناقض بیابید.

۶- در بیت زیر آرایه تناقض را بیابید و دلیل خود را توضیح دهید.

«کی شود این روان من ساکن این چنین ساکن روان که منم»

۷- در بیت زیر آرایه تناقض را بیابید و دلیل خود را توضیح دهید.

«مثال عشق پیدایی و پنهان ندیدم همچو تو پیدا و پنهان»

۸- در بیت زیر آرایه تناقض به کار رفته است. بخش هایی که نشان دهنده این آرایه است، نشان دهید.

«زان سوی بحر آتش گر خوانی ام به لطف رفتن به روی آتش از آب خوش تر است»

۹- در ابیات زیر آرایه های معنوی بارز را مشخص کنید و نام آن ها را بنویسید.

الف) هر کو نظری دارد با یار کمان ابرو باید که سپر باشد، پیش همه پیکان ها

ب) مالک ملک وجود، حاکم رد و قبول هر چه کند جور نیست، ور تو بنالی جفاست

ج) دولت فقر خدایا به من ارزانی دار کاین کرامت سبب حشمت و تمکین من است

۱۰- در بیت زیر آرایه تناقض را بیابید و دلیل خود را توضیح دهید.

«چنین نقل دارم ز مردان راه فقیران منعم، گدایان شاه»

۱۱- در بیت زیر آرایه تناقض را بیابید و دلیل خود را توضیح دهید.

«گوش ترحمی کو کز ما نظر نپوشد دست غریق یعنی فریاد بی صدایی»

۱۲- در بیت زیر آرایه تناقض را بیابید و دلیل خود را توضیح دهید.

«هرگز وجود حاضر غایب شنیده ای من در میان جمع و دلم جای دیگرست»

جواب ها:

۱- فقیران منعم گدایان شاه

۲- دولت فقر زیرا فقر باعث دولت مندی و بی نیازی نیست.

۳- چیزی که ساکن است نمی تواند پویا باشد / و چیزی که خاموش و ساکت است نمی تواند همزمان گوینده و ناطق

باشد

۴- الف) تناقض (ب) تضاد

۵- شرم سرافرازی معراج ز پا افتادن

۶- ساکن روان - چیزی که ساکن باشد نمی تواند روان باشد .

۷- پیدایی و پنهان چیزی که آشکار باشد نمی تواند پنهان باشد.

۸- بحر آتش

۹- الف) کمان و سپر و پیکان - تضاد

ب) رد و قبول - تناقض

ج) دولت فقر - تناقض

۱۰- فقیران منعم / گدایان شاه - فقیر و نیازمند نمی تواند دارای نعمت باشد / گدا و نیازمند نمیتواند مانند شاه بی نیاز باشد. (یا هر توضیح مشابه دیگر)

۱۱- فریاد بی صدایی - فریاد همیشه با صدا همراه است و در اینجا صدای بلند با صفت بی صدایی آورده است . (یا هر توضیح مشابه دیگر)

۱۲- حاضر غایب - انسانی که حاضر است ، نمی تواند غایب باشد . (یا هر توضیح مشابه دیگر)

لف و نشر:

۱- در بیت « ای شاهد افلاکی ، در مستی و در پاکی من چشم تو را مانم ، تو اشک مرا مانی»

الف) « لفّ اول » کدام واژه است؟

ب) « نشر دوم » کدام واژه است؟

پ) نوع لفّ و نشر را تعیین کنید.

۲- در هریک از ابیات گروه « الف » کدام آرایه ی ادبی گروه « ب » به کار رفته است؟ (توجه : در گروه « ب » یک مورد اضافی است.)

گروه الف	گروه ب
----------	--------

تناقض / پارادکس	اگر چه نقش دیوارم به ظاهر از گران جانی	اگر رنگ از رخ گل می پرد بیدار می گردم
لفّ و نشر	کی شود این روان من ساکن	این چنین ساکن روان که منم
اغراق	به ترانه های شیرین ، به بهانه های رنگین	بکشید سوی خانه مه خوب خوش لقا را
حس آمیزی		

۳- در بیت « یار من باش که زیب فلک و زینت دهر از مه روی تو و اشک چو پروین من است »

الف) نوع لف و نشر به کار رفته را بنویسید.

ب) نشر دوم کدام واژه است؟

۴- در بیت « دل و کشور جمع و معمور باد ز ملکت پراکندگی دور باد »

الف) نشر « ۲ » کدام واژه است؟

ب) نوع لّفّ و نشر به کار رفته در بیت را بنویسید.

ج) « لّفّ دوم » کدام است ؟

۵- در بیت « روی چشمی دارم اندر مهر او کاین گهر می ریزد ، آن زر می زند »

الف) واژه های لّفّ را مشخص کنید.

ب) نوع لّفّ و نشر به کار رفته را بنویسید.

۶- در بیت « ای نور چشم مستان ، در عین انتظارم جنگی حزین و جامی بنواز یا بگردان »

الف) « لّفّ دوم » را بیابید.

ب) « نوع لّفّ و نشر » را تعیین کنید.

۷- در عبارت « دو کس دشمن ملک و دین اند : پادشاه بی حلم و زاهد بی علم »

الف) نوع لف و نشر به کار رفته را بنویسید.

ب) نشر اول را بیابید.

۸- در عبارت « گر دهد روزگار، دست و زبان زینهار هر چه بدانی مگوی ، هر چه توانی مکن »

الف) نوع لف و نشر به کار رفته را بنویسید.

ب) لف اول را بیابید.

۹- در بیت « آن نه زلف است و بناگوش که روز است و شب است و آن نه بالای صنوبر که درخت رطب است »

الف) نوع لف و نشر به کار رفته را بنویسید.

ب) « لف دوم » را بیابید.

ج) « نشر اول » کدام واژه است؟

۱۰- در بیت « چو آینه هست و ترازو خموش و گویا، یار ز من رمیده که او خوی گفت و گو دارد »

الف) واژه های لفّ را مشخص کنید.

ب) نوع لفّ و نشر به کار رفته را بنویسید.

۱۱- در بیت « ای شاهد افلاکی در مستی و در پاکی من چشم تو را مانم، تو اشک مرا مانی »

الف) نوع لف و نشر به کار رفته را بنویسید.

ب) لف دوم را بیابید.

۱۲- در عبارت « دو کس دشمن ملک و دین اند: پادشاه بی علم و زاهد بی حلم. »

الف) نوع لف و نشر به کار رفته را بنویسید.

ب) نشر دوم را بیابید.

۱۳- با توجه بیت « معنی آب زندگی و روضه ارم جز طرف جویبار و می خوشگوار نیست »

الف) نوع لف و نشر به کار رفته را بنویسید.

ب) نشر دوم را بیابید.

جواب:

۱- الف) در مستی

ب) اشک

پ) لفّ و نشر مرتب.

۳) حس آمیزی

۲) تناقض

۲-۱) اغراق

ب) اشک چو پروین من

۳-الف) مرتب

ج) کشور

ب) مرتب

۴-الف) معمور: نشر ۲

ب) لفّ و نشر مشوّش

۵-الف) لفّ: روی و چشم

ب) مرتب

۶-الف) جام

ب) پادشاه بی حلم

۷-الف) لفّ و نشر مرتب

ب) دست

۸-الف) لفّ و نشر مشوّش

پ) روز

ب) بناگوش

۹-الف) لفّ و نشر نامرتب

پ) لفّ و نشر مرتب

ترازو

۱۰- آینه

ب) پاکی

۱۱-الف) لفّ و نشر مرتب

ب) زاهد بی حلم

۱۲-الف) لفّ و نشر مرتب

ب) می خوشگوار

۱۳-الف) لفّ و نشر مشوّش

